

RECENZJA**rozprawy doktorskiej mgra Roberta Czerniawskiego****na temat: *Udział Policji w zapewnieniu bezpieczeństwa imprez masowych w Polsce*****1. Ocena wraz z uzasadnieniem, czy rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora w określonej dyscyplinie albo dyscyplinach.**

Zapewnienie bezpieczeństwa imprez masowych, w szczególności meczów piłki nożnej, jest ogromnym wyzwaniem, które do chwili obecnej nie znalazło satysfakcjonującego rozwiązania. Poziom bezpieczeństwa podczas tego typu imprez ulegał przy tym wahaniom. Podyktowane to było różnymi czynnikami, mianowicie lekceważeniem rozmiarów zjawiska, a nawet negowaniem istnienia problemu. Niezmiennie od lat, największym zagrożeniem są grupy osób związane ze środowiskiem kibiców sportowych, zwane m.in. pseudokibicami. W tym środowisku do najbardziej agresywnych należą kibice piłkarscy. Zdarzenia, które miały miejsce w Polsce w latach 90. spowodowały, iż w trybie pilnym 22 sierpnia 1997 roku uchwalono *ustawę o bezpieczeństwie imprez masowych*, uchyloną w konsekwencji ustawą z 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych*. Ustawa z 1997 r. była pierwszym aktem prawnym, który w sposób kompleksowy regulował zagadnienia związane z bezpiecznym przebiegiem imprez, w których uczestniczy lub może uczestniczyć duża liczba osób.

W Polsce zadania na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego realizuje umundurowana i uzbrojona formacja, jaką jest Policja. Do podstawowych zadań Policji należy m.in. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, jak również ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego. W ramach realizacji ustawowych zadań Policja uczestniczy również w zapewnieniu bezpieczeństwa imprez masowych, podczas których przeciwdziała zakłóceniom porządku publicznego, zwłaszcza o charakterze zbiorowym, które mogą skutkować zagrożeniami dla zdrowia i życia ludzkiego oraz mienia w tym mienia w znacznych rozmiarach. Istotnym zagrożeniem są również zagrożenia terrorystyczne. Doświadczenia wskazują na skalę policyjnych działań związanych z zabezpieczeniami różnego rodzaju wydarzeń, co powoduje konieczność systematycznego podwyższania umiejętności dowódców, modyfikowania i usprawniania procesu przygotowania do działania oraz procedur postępowania na rzecz realizacji zadań w związku z zapewnieniem bezpieczeństwa uczestnikom imprez, w tym o charakterze masowym. Mając na uwadze powyższe, za zasadne należy uznać, że podjęty w rozprawie doktorskiej problem z punktu oczekiwań społecznych jest niezwykle istotny, a z naukowego punktu wymaga rozstrzygnięć, co do określenia kierunków zmian o charakterze funkcjonalnym i organizacyjnym w Policji, które wpłynęłyby na wzrost sprawności działania formacji na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom imprez masowych. Należy ponadto podkreślić aktualność podjętej tematyki i jej znaczenie dla rozwoju teorii w tym zakresie oraz praktyki stosowanych na tym polu rozwiązań. Zwrócić uwagę należy także na doświadczenie zawodowe Autora rozprawy związane z pełnieniem służby w Policji. Wybór tematu rozprawy i sposób jego ujęcia nie jest zatem przypadkowy.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji powołuje się Policję jako umundurowaną i uzbrojoną formację służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Stąd też w trakcie obrony proszę o wyjaśnienie i uzasadnienie: czy działania Policji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych mają na celu ochronę bezpieczeństwa ludzi czy utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego, a może utrzymywanie bezpieczeństwa publicznego bądź porządku publicznego?

Praca obejmuje 306 stron, w tym m.in. 259 stron tekstu podstawowego oraz 17 stron bibliografii. Składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów oraz zakończenia. Integralną jej część stanowi wymieniona bibliografia oraz kwestionariusze ankiety.

Proces badawczy to całościowy schemat działań, które podejmuje się w celu rozwiązania postawionego problemu. Stąd też w rozdziale pierwszym *Podstawy metodologiczne badań* zostało przedstawione uzasadnienie podjęcia prezentowanego przez Doktoranta tematu. Przedstawiono przedmiot badań, cele badań, problemy badawcze i hipotezy badawcze oraz wskazano metody, techniki i narzędzia badawcze wykorzystane w toku badań. Zaprezentowane w tym rozdziale teoretyczne rozważania wskazują na posiadanie przez Autora ogólnej wiedzy na temat metodologii prowadzenia badań naukowych.

Część merytoryczną pracy rozpoczyna rozdział drugi *Bezpieczeństwo imprez masowych – podejście Policji*, w którym Doktorant na wstępie zawarł wyniki z badań dotyczące identyfikacji obecnych oraz przewidywanych zagrożeń bezpieczeństwa imprez masowych. Ponadto dokonał analizy zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych poprzez pryzmat Policji w aspekcie podstaw prawnych działania i roli formacji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprez masowych, obowiązków organizatora i innych podmiotów na rzecz zapewnienia warunków bezpieczeństwa w czasie imprezy masowej, a także przedstawił imprezy masowe w świetle statystyki policyjnej. Jak wskazują dane statystyczne imprezy masowe w Polsce, stanowią problem w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Liczba imprez, ich rodzaje, a także liczba przestępstw i wykroczeń popełnionych w związku z imprezami masowymi uzasadniają potrzebę zaangażowania znacznych sił policyjnych do zabezpieczenia tego rodzaju wydarzeń, co jednocześnie potwierdza zasadność podjęcia przez Doktoranta badań naukowych w tym obszarze.

Na s. 27 Doktorant pisze: „Już w 1954 roku w swojej książce „Motywacja i osobowość” Abraham Maslow opisał teorię i wskazał hierarchię potrzeb podstawowych człowieka. Przedstawił ją w formie piramidy. Zaraz po zaspokojeniu potrzeb fizjologicznych znajduje się potrzeba bezpieczeństwa osoby”, powołując się na źródło internetowe, tj. wikipedię. Proszę zatem w trakcie obrony przedstawić z publikacji „Motywacja i osobowość” Abrahama Maslowa, na którą powołuje się Doktorant, w którym Abraham Maslow przedstawia opracowaną przez niego hierarchię potrzeb w formie piramidy.

Rozważania będące przedmiotem rozdziału trzeciego *Stan przygotowania Policji do zabezpieczania imprez masowych* Doktorant rozpoczął od przedstawienia rozwoju i doskonalenia policyjnych oddziałów i pododdziałów zwartych policji od okresu międzywojennego do czasów współczesnych. Prezentowane w dalszej części rozdziału wyniki badań odnoszą się do dowodzenia w Policji podczas imprez masowych, okoliczności wpływających na bezpieczeństwo imprez masowych, doskonalenia zawodowego policjantów przygotowującego do realizacji zadań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych oraz do opisu sprzętu będącego na wyposażeniu oddziałów zwartych polskiej Policji. Z przeprowadzonych badań wynika, że stan przygotowania Policji do zabezpieczania imprez masowych pozwala na zapewnienie bezpieczeństwa osobom uczestniczącym w tego rodzaju wydarzeniu. Jednakże w celu zwiększenia sprawności działania zasadne wydaje się wykorzystanie doświadczeń związanych z rozwojem policyjnych oddziałów zwartych oraz doskonalenie dowodzenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego policjantów w tym obszarze, a także doskonalenie logistycznego zabezpieczenia działań.

W rozdziale czwartym *Doświadczenia wybranych państw Europy w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprez masowych* badaniom poddano rozwiązania, doświadczenia oraz tendencje rozwoju w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprez masowych w wybranych państwach Europy, tj. w Republice Federalnej Niemiec, we Francji oraz w Wielkiej Brytanii. Przedmiot podjętych badań stanowiły także podstawy prawne związane z zapewnieniem bezpieczeństwa imprez masowych w krajach członkowskich Unii Europejskiej oraz funkcjonowanie instytucji zarówno krajowych, jak i unijnych odpowiedzialnych za współpracę policji państw członkowskich UE na rzecz bezpieczeństwa imprez masowych. Z przeprowadzonych badań wynika, że rozwiązania dotyczące

zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych, zwłaszcza meczów piłkarskich w analizowanych państwach w wielu obszarach są zbieżne z rozwiązaniami stosowanymi w Polsce do których można zaliczyć m.in.: wskazanie organizatora imprezy masowej, jako głównego podmiotu odpowiedzialnego za zapewnienie bezpieczeństwa, działalność w strukturach policji tzw. spottersa czy stosowanie zakazów stadionowych jako środka zapobiegającego.

Ostatni rozdział *Doskonalenie przygotowań Policji do udziału w zabezpieczaniu bezpieczeństwa imprez masowych*, to rozdział empiryczny, w którym Doktorant prezentuje wyniki badań uzyskane za pomocą metody sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety.

W zakończeniu Doktorant podsumował stopień zrealizowania poznawczych celów badawczych, jak i celu praktycznego, wskazując rozwiązania na rzecz doskonalenia przygotowania Policji do działania podczas zabezpieczania imprez masowych. Podkreślić należy, że niekwestionowaną zaletą rozprawy są wnioski zawarte na końcu każdego rozdziału merytorycznego.

Podsumowując, rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną mgra Roberta Czerniawskiego w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

2. Ocena wraz z uzasadnieniem, czy rozprawa doktorska wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez osobę ubiegającą się o nadanie stopnia doktora.

W procesie poznania naukowego istotne jest właściwe określenie procedury badawczej. Wymagane jest zatem zidentyfikowanie sytuacji problemowej, przedmiotu badań, celu poznania naukowego oraz postawienie problemów badawczych i, zdaniem wielu metodologów, hipotezy roboczej. W recenzowanej rozprawie Autor do rozstrzygnięcia problemu zastosowała metodę naukową, której główne składniki w dostrzega się w opisie procedury badawczej zawartej w rozdziale pierwszym *Podstawy metodologiczne badań*.

W procesie badań Doktorant określił główny cel badań, cele poznawcze oraz cel praktyczny, poprzedzając ich sformułowanie ogólnym przedstawieniem sytuacji problemowej. Doktorant zasadnie uznał, że rozwiązanie głównego problemu badawczego, który został sformułowany w postaci pytania: „Jakie zmiany o charakterze funkcjonalnym i organizacyjnym w Policji byłyby właściwe ze względu na wymogi zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom imprez masowych?” – wymaga rozwiązania problemów szczegółowych, które również zostały określone w formie pytań:

1. Jak jest postrzegane bezpieczeństwo imprez masowych?
2. Jak przebiegał rozwój i doskonalenie policyjnych oddziałów i pododdziałów zwartych oraz jaki jest obecny stan przygotowania Policji do zabezpieczenia imprez masowych?
3. Jakie są doświadczenia z wybranych państw Europy w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprez masowych?
4. Jak należy doskonalić przygotowania Policji do udziału w zapewnieniu bezpieczeństwa imprez masowych?

Za prawidłowo określoną należy również uznać główną hipotezę badawczą. Jednocześnie hipotezy szczegółowe zostały postawione w oparciu o problemy szczegółowe, zatem nastąpiła korespondencja problemów szczegółowych z hipotezami szczegółowym. Rozwiązanie problemów badawczych oraz weryfikację przyjętych hipotez osiągnięto w toku procesu badawczego, który składał się z trzech zasadniczych etapów.

W trakcie procesu badawczego Doktorant zastosował zarówno teoretyczne, jak i empiryczne metody badawcze oraz dostosowane do nich techniki i narzędzia. Główną metodą podczas prowadzonych badań

spośród metod teoretycznych była analiza. Zastosowano ją podczas studiowania literatury przedmiotu, a także treści zawartych w aktach prawnych. Z kolei spośród metod empirycznych kluczową rolę w osiągnięciu założonego celu badań oraz rozwiązaniu postawionego problemu badawczego odegrała metoda sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety. Doktorant przygotował i przeprowadził badania na dwóch grupach respondentów w 2013 r. i 2023 r. Pierwsze badanie zostało zrealizowane bezpośrednio w trakcie szkolenia dowódców oddziałów i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji na terenie ówczesnej Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie i objęło 52 respondentów. Kolejne badanie zostały podyktowane podjęciem wysiłku badawczego w ramach przygotowania rozprawy doktorskiej i zostało przeprowadzone w formie elektronicznej w okresie od grudnia 2022 r. do lutego 2023 r. Kwestionariusz ankiety został skierowany do kadry dowódczej oddziałów prewencji Policji oraz samodzielnych pododdziałów prewencji Policji. W efekcie Doktorant uzyskał 115 opinii respondentów.

Zrealizowane badania sondażowe posłużyły do poznania opinii, ocen i poglądów kadry kierowniczej oddziałów prewencji Policji oraz samodzielnych pododdziałów prewencji Policji. Pozwoliło to, na uzyskanie wiedzy dotyczącej regulacji prawnych, sposobów i procedur dowodzenia podczas działań, szkolenia dowódców, ich umiejętności i wiedzy oraz przygotowania i doskonalenia pododdziałów zwartych Policji do realizacji zadań podczas zabezpieczania imprez masowych, a ponadto wyposażenia policjantów tych pododdziałów i ich logistycznego zabezpieczenia. Ponadto w oparciu o uzyskane wyniki badań Doktorant wskazał kierunki doskonalenia polskiej Policji na rzecz realizacji zadań podczas zabezpieczania imprez masowych, osiągając tym samym założony cel praktyczny.

Pod względem edytorskim Autor opracował wyniki badań poprawnie, przy czym dokonując przeglądu treści recenzowanej dysertacji spotykamy się z pisownią policja zawsze z wielkiej litery, bez względu czy Autor pisze o Policji, jako formacji powołanej ustawą z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*, czy też o policji, jako formacji realizującej zadania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa publicznego (np. s. 167: „funkcjonowanie instytucji unijnych i krajowych odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa imprez masowych oraz współpracę Policji państw członkowskich UE”). Dodatkowo pisząc o funkcjonariuszach Policji, tj. o policjantach Doktorant również pisze z wielkiej litery (np. s. 110: „Doskonalenie zawodowe Policjantów przygotowujące do zapewnienia bezpieczeństwa podczas imprez masowych”), co jest niezgodne z zasadą pisowni.

Podsumowując, Autor rozprawy poprawnie skonstruował warstwę metodologiczną dysertacji, co wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez mgra Roberta Czerniawskiego.

3. Ocena wraz z uzasadnieniem, czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej.

Za najbardziej wartościowy materiał recenzowanej rozprawy, w kontekście oryginalnego rozwiązania problemu naukowego, oryginalnego rozwiązania w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze społecznej, zasadne jest uznać podrozdział 3.1. *Policyjne oddziały i pododdziały zwarte od okresu międzywojennego do współczesności*, a także rozdziały czwarty *Doświadczenia wybranych państw Europy w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprez masowych* i piąty *Doskonalenie przygotowań Policji do udziału w zabezpieczaniu bezpieczeństwa imprez masowych*.

Uzyskane wyniki badań posłużyły do wnioskowania o stanie i jakości przygotowania Policji do udziału w zapewnieniu bezpieczeństwa imprez masowych, propozycjach doskonalenia tego udziału, a ponadto o

potrzebie, możliwości oraz zasadności doskonalenia tego udziału. Zaznaczyć należy, że przedstawione przez Doktoranta propozycje kierunków doskonalenia obecnych rozwiązań nie są efektem tylko wyników badań przeprowadzonych metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety, ale także analizy doświadczeń polskich oddziałów zwartych i rozwiązań stosowanych w innych krajach.

Z przeprowadzonych badań wynika, że obszary, w których powinno być podjęte doskonalenie przygotowania Policji do udziału w zapewnieniu bezpieczeństwa imprez masowych to między innymi aspekty prawne tego udziału, współpraca z organizatorem i innymi podmiotami zapewniającymi bezpieczeństwo imprez masowych, szkolenie i doskonalenie zawodowe policjantów, dowodzenie w Policji podczas zabezpieczania imprez masowych, a także zabezpieczenie logistyczne działań Policji. Mając na uwadze powyższe, w oparciu o wyniki badań uzyskane zarówno z zastosowaniem teoretycznych, jak i empirycznych metod badawczych, Doktorant wskazał na konieczność:

- nowelizacji Ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych w obszarach dotyczących organizacji współdziałania podczas imprez masowych, obowiązku sporządzania przez organizatora imprezy szczegółowej analizy ryzyka
czy wprowadzenie zwrotu poniesionych kosztów oraz amortyzacji użytego sprzętu policyjnego za działania Policji;
- przeorganizowania sposobu współpracy określając odpowiedzialnego za jej inicjowanie (tu wskazano organizatora), zakres, sposoby organizacji i formy współpracy, w tym dotyczące wymiany i sprawnego przekazywania informacji na poziomie kierowniczym/dowódczym;
- potrzebę wspólnych szkoleń ćwiczeń w związku z przygotowaniem i realizacją zabezpieczenia między Policją, organizatorem i innymi podmiotami zaangażowanymi w zapewnienie bezpieczeństwa imprez masowych;
- organizacji konferencji, seminariów, warsztatów i paneli eksperckich, w gronie przedstawicieli świata nauki, Policji, właścicieli obiektów, organizatorów, szefów firm ochrony osób i mienia i innych podmiotów celem wymiany poglądów oraz wskazania wspólnych kierunków w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa podczas imprez masowych;
- zwiększenie nacisku i roli na doskonalenie lokalne OPP i SPPP oraz dokonania zmian organizacyjnych związanych ze szkoleniem;
- podjęcia działań w kierunku poprawy bezpieczeństwa imprez masowych w zakresie doskonalenia dowodzenia, poprzez nabywanie i utrwalenie umiejętności dowódczych w ramach treningu w dowodzeniu siłami policyjnymi skierowanymi do działań w warunkach rzeczywistych. Ponadto poprzez ćwiczenia aplikacyjne na terenie jednostki, obiektach sportowych oraz przy wykorzystaniu narzędzia do wirtualnego treningu kadry dowódczej, jakim jest Symulatora działań Policji w sytuacjach kryzysowych;
- dostosowania taktyki kierowania działaniami, do warunków i okoliczności, w jakich realizowane są zadania w zapewnieniu bezpieczeństwa podczas imprez masowych;
- poprawy organizacji logistycznego zabezpieczenia działań, modernizacji sprzętu i wyposażenia OPP i SPPP;
- współpracy państw członkowskich Unii Europejskiej w zapewnieniu bezpieczeństwa międzynarodowych imprez masowych na rzecz poprawy regulacji prawnych, wykorzystywania nowoczesnych technologii do zbierania, przetwarzania informacji, koordynowania działań w kraju i zagranicą oraz przygotowywania międzynarodowych przedsięwzięć sportowych.

Rozprawę doktorską Pana mgra Roberta Czerniawskiego, stanowiącą indywidualny dorobek Autora, w której pomyślnie został rozwiązany złożony problem naukowy, zaliczam do wartościowych

opracowań o charakterze teoretyczno – empirycznym. Jednocześnie należy wskazać, że rozprawa z uwagi na charakter rozpatrywanego problemu wnosi nowe elementy w sferze społecznej w zakresie określenia kierunków zmian o charakterze funkcjonalnym i organizacyjnym w Policji, które wpłynęłyby na wzrost sprawności działania formacji na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom imprez masowych. Ponadto Doktorant potwierdził znajomość problematyki, stanowiącej przedmiot badań oraz nabył umiejętności samodzielnego redagowania tekstu naukowego. Posiada również umiejętność dostrzegania i formułowania problemów naukowych, ich przyczyn i skutków.

4. Wniosek końcowy

Rozprawa doktorska Pana mgra Roberta Czerniawskiego na temat: *Udział Policji w zapewnieniu bezpieczeństwa imprez masowych w Polsce:*

- prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną mgra Roberta Czerniawskiego w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie,
- wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez mgra Roberta Czerniawskiego,
- stanowi oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze społecznej.

Wnoszę zatem o przyjęcie rozprawy doktorskiej Pana mgra Roberta Czerniawskiego i dopuszczenie jej do publicznej obrony.